

Sygn. akt I UK 15/18

POSTANOWIENIE

Dnia 30 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Rączka

w sprawie z odwołania R. M.
przeciwko Prokuratorowi Okręgowemu w C.
o uposażenie rodzinne,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 30 stycznia 2019 r.,
skargi kasacyjnej Prokuratora Okręgowego w C. od wyroku Sądu Apelacyjnego w
[...]
z dnia 31 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 31 sierpnia 2017 r., sygn. akt III AUa [...] Sąd Apelacyjny w [...] oddalił apelację Prokuratora Okręgowego w C. od wyroku Sądu Okręgowego w C. z 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt IV U [...], którym Sąd ten zmienił zaskarżoną decyzję z 18 stycznia 2016 r., na mocy której Prokurator Okręgowy w C. postanowił zaprzestać z dniem 1 lutego 2016 r. wypłacania R. M. uposażenia rodzinnego po zmarłym ojcu - prokuratorze w stanie spoczynku B. M. i przywrócił R. M. z dniem 1 lutego 2016 r. prawo do uposażenia rodzinnego po zmarłym ojcu.

Decyzją z 18 stycznia 2016 r. Prokurator Okręgowy w C. postanowił zaprzestać z dniem 1 lutego 2016 r. wypłacania R. M. uposażenia rodzinnego po zmarłym ojcu - prokuratorze w stanie spoczynku B. M.. Podniósł, że R. M. od listopada 2005 r. otrzymywał uposażenie rodzinne po zmarłym w dniu

15 listopada 2005 r. ojcu. Z analizy przedkładanych przez ubezpieczonego zaświadczeń ze szkoły wynika, że po ukończeniu gimnazjum kontynuował naukę w technikum, gdzie zaliczył 2 lata nauki, a następnie w różnych liceach ogólnokształcących dla dorosłych, gdzie miał zaliczone 4 semestry. Ostatnie ze złożonych zaświadczeń datowane na 2 października 2015 r. wystawiane zostało przez Dyrektora Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych „[...]” w C.. Wynika z niego, że R. M. jest słuchaczem pierwszego semestru z przewidzianym terminem zakończenia nauki na 31 sierpnia 2018 r.

Prokurator Okręgowy w C. wskazał, że celem renty rodzinnej jest ukończenie nauki w szkole, nie zaś bezustanne podejmowanie prób formalnego zapisania się do szkoły bez faktycznego pobierania nauki i faktycznego pozytywnego rezultatu tej nauki zweryfikowanego ukończeniem szkoły choćby zaliczeniem roku szkolnego. Oczywisty brak woli kontynuowania nauki w celu uzyskania zdolności do samodzielnego utrzymania (co jest istotą renty rodzinnej w tym konkretnym przypadku) nie pozwala na uznanie takiej osoby za osobę pobierającą naukę w myśl powołanego przepisu. W ocenie Prokuratora Okręgowego w C. - R. M. nie kontynuuje nauki w celu uzyskania zdolności do samodzielnego utrzymania, a jedynie stwarza pozory pobierania nauki.

W odwołaniu od tej decyzji ubezpieczony domagał się jej zmiany przez dalszą wypłatę renty rodzinnej. Podniósł, że od śmierci ojca w 2005 r. ciężar wychowania jego i siostry spadł wyłącznie na mamę. Mimo trudności wychowała ich na dobrych i uczciwych ludzi. Dodał, iż nie jest oszustem, ani naciągaczem, a zmiany szkoły spowodowane były nie chęcią zysku czy niedbalstwem, ale koniecznością (w okresie od marca 2013 r. do grudnia 2014 r.) opieki nad babcią, z którą w tym czasie mieszkał. W tym okresie - do 22 maja 2015 r. mama miała pod opieką drugą babcię chorą na Alzheimera. Dodał również, iż nadal spełnia warunki do przyznania mu uposażenia rodzinnego, bowiem od 1 września 2015 r. uczy się i zalicza egzaminy w Liceum Ogólnokształcącym „[...]”.

Prokurator Okręgowy w C. wniósł o oddalenie odwołania wywodząc jak w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Wyrokiem z 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt IV U [...] Sąd Okręgowy w C. zmienił zaskarżoną decyzję i przywrócił R. M. z dniem 1 lutego 2016 r. prawo do uposażenia rodzinnego po zmarłym ojcu B. M..

Wyrok Sądu pierwszej instancji zaskarżył apelacją R. M., zarzucając mu naruszenie: art. 233 k.p.c.; art. 62a ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze w związku z art. 102 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych w związku z art. 65 ust. 1 oraz art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Sąd Apelacyjny w wyniku rozpoznania apelacji oddalił ją, stwierdzając, że nie zawiera ona uzasadnionych podstaw. Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd Okręgowy przeprowadził prawidłowo postępowanie dowodowe i nie naruszył art. 233 k.p.c.

Sąd drugiej instancji wskazał, że Zgodnie z art. 68 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 887 ze zm.), który przez odesłanie zawarte w art. 62a ust. 1 ustawy z 20 czerwca 1985 r. o prokuraturze (jednolity tekst: Dz.U. z 2011 r., Nr 270, poz. 1599) w związku z art. 102 § 1 ustawy z 27 lipca 2001 r. Prawo o ustroju sądów powszechnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2016 r., poz. 2062) ma zastosowanie w rozstrzyganej sprawie - prawo do renty rodzinnej przysługuje dzieciom do ukończenia 16 lat lub do ukończenia nauki w szkole, jeśli przekroczyły 16 rok życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa w punkcie 1 lub 2.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy w C. trafnie uznał, iż w świetle zebranego w sprawie materiału brak było podstaw do przyjęcia, że ubezpieczony od 1 lutego 2016 r. zaprzestał pobierania nauki w szkole.

W tym czasie (od września 2015 r.) R. M. był bowiem słuchaczem Liceum Ogólnokształcącego dla Dorosłych „[...]” w C.. W roku szkolnym 2015/2016 uczęszczał na zajęcia, które odbywały się co dwa tygodnie w soboty i niedziele, uzyskał wszystkie wymagane programem zaliczenia, a w konsekwencji promocję do klasy II.

Okoliczności te w pełni pozwalały na przyjęcie, że w spornym okresie ubezpieczony kontynuował naukę.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną Prokurator Okręgowy w całości.

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na podstawie przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 (występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego) k.p.c. Wskazano, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, dotyczące korelacji pomiędzy wysokością pobieranego świadczenia a nakładem pracy (podejmowanymi staraniami) odwołującego, celem pozyskania wykształcenia lub umiejętności zawodowych, wynikającym z tego nakładu brakiem możliwości podjęcia pracy zarobkowej, oraz faktycznymi kosztami podejmowanych przez uprawnionego starań.

Skarżący wskazał, że zasadnym jest znalezienie przez Sąd odpowiedzi na pytanie, czy uczestniczenie w zajęciach organizowanych przez 4-6 dni w miesiącu powinno być uznane za realne pobieranie nauki, czy też jedynie za pewną „kwalifikowaną formę” jej pozorowania.

W końcu, w ocenie skarżącego, na gruncie niniejszej sprawy pojawiła się konieczność rozważenia, czy okoliczności faktyczne ustalone na gruncie przedmiotowej sprawy nie powinny poddać w wątpliwość dotychczasowej wykładni przepisu art. 68 ust. 1 pkt 2 e.r.f.u.s. - pozwalającej Sądowi na przyjęcie a priori, że sam fakt wykazania uczestnictwa w zajęciach pozwala na zaniechanie rozstrzygnięcia, czy uprawniony realnie nie ma możliwości podjęcia pracy zarobkowej z powodu swojego zaangażowania w proces edukacji, co z kolei jest przecież przesłanką przyznania renty rodzinnej - wynikającą z jej celu.

Odwołujący się nie składał odpowiedzi na skargę kasacyjną.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna wnioskodawcy nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie (1) występuje istotne

zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotychczas w orzecznictwie, którego wyjaśnienie może przyczynić się do rozwoju prawa. W świetle utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dotyczącego przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c., przedstawienie okoliczności uzasadniających rozpoznanie skargi kasacyjnej ze względu na występujące w sprawie istotne zagadnienie prawne polega na sformułowaniu samego zagadnienia wraz ze wskazaniem konkretnego przepisu prawa, na tle którego to zagadnienie występuje oraz wskazaniu argumentów prawnych, które prowadzą do rozbieżnych ocen prawnych, w tym także na sformułowaniu własnego stanowiska przez skarżącego. Wywód ten powinien być zbliżony do tego, jaki jest przyjęty przy przedstawianiu zagadnienia prawnego przez sąd odwoławczy na podstawie art. 390 k.p.c. (postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2006 r., V CSK 75/06, LEX nr 1102817). Analogicznie należy traktować wymogi konstrukcyjne samego zagadnienia prawnego, formułowanego w ramach przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. oraz jego związek ze sprawą i skargą kasacyjną, która miałaby zostać rozpoznana przez Sąd Najwyższy. Zagadnienie prawne powinno, przede wszystkim, być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (zob.

postanowienie Sądu Najwyższego z 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571), a jednocześnie być przedstawione w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, aby umożliwić Sądowi Najwyższemu udzielenie uniwersalnej odpowiedzi, niesprowadzającej się do samej subsumcji i rozstrzygnięcia konkretnego sporu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 15 października 2002 r., III CZP 66/02, LEX nr 57240; z 22 października 2002 r., III CZP 64/02, LEX nr 77033 i z 5 grudnia 2008 r., III CZP 119/08, LEX nr 478179) i pozostawać w związku z rozpoznawaną sprawą, co oznacza, że sformułowane zagadnienie prawne musi mieć wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego: z 13 lipca 2007 r., III CSK 180/07, LEX nr 864002; z 22 listopada 2007 r., I CSK 326/07, LEX nr 560504), a w końcu, dotyczyć zagadnienia budzącego rzeczywiście istotne (poważne) wątpliwości.

Zagadnienie prawne sformułowane w treści skargi kasacyjnej w niniejszej sprawie i mające uzasadniać jej przyjęcie do rozpoznania nie spełnia wymogów wskazanych powyżej. Problemy, które skarżący wskazał, jako wymagające rozważenia przez Sąd Najwyższy nie stanowią w istocie zagadnień prawnych opartych na potrzebie wykładni przepisu art. 68 ust. 1 pkt 2 Ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a są one, tak naprawdę, próbą przeforsowania własnej wizji rozumienia tego przepisu, prowadzonej w dodatku *contra legem*. Nie sposób bowiem nie zauważyć, że skarżący zmierza do wprowadzenia do systemu prawnego nowych przesłanek przyznawania renty rodzinnej, nie przewidzianych w treści wskazanego przepisu i w żaden sposób z niego nie wynikających.

W dodatku kwestie podniesione przez skarżącego zmierzają do podważenia oceny zebranego w sprawie materiału dowodowego, dokonanej przez Sądy *meriti* i, jako takie, nie mogą stanowić podstawy do przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, bowiem, zgodnie z art. 398³ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy jest związany ustalonym w sprawie stanem faktycznym oraz oceną dowodów przeprowadzoną przez Sąd drugiej instancji.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.